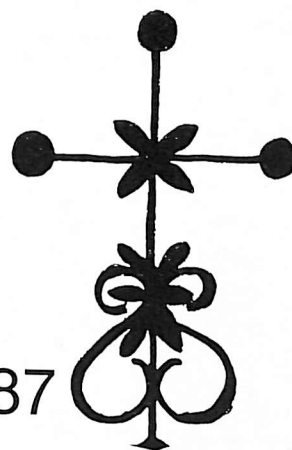

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 1987

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Tarvasjoki – kotiseutuni

Kylmä talvi on takanapäin. Kesä on tullut ja koulut loppuneet. Menneen talven kouluaineista on lehtemme poiminut erään Euran koulun kolmannen luokan oppilaan omaperäisen rakkaudentunnustuksen kotiseudulleen.

Tarvasjoki – kotiseutuni

Tarvasjoella ei ole saastetta. Siis täällä voi pelata ulkopelejä ja voi lekotella ja laiskotella aurinkoisilla pikku-kummuilla. Sitten täällä on uimahalli. Siellä voi polskutella ja uida sekä sukella ja jotain muuta. Ei täällä oikeastaan ole suuriakaan iloa pilaavia asioita. Ja täällä on hautausmaa, jos kuolee, kuolee ainakin tänne ja tänne sitten mätäneekin. Sitten täällä on puhdasta vettä joissa. Joissa voi myös uida ja kaikkea muuta mitä keksii. Ja siitä voi juoda, jos on hirveä jano.

Täällä on peräti oma kotikin, jossa varmaankin voi asua. Ja täällä on kauppa, josta voi televisiossa kuulla: haluamme tarjota parasta! Siis K. Täällä on hyvä asua, ja tämä on mielestäni paras paikka asua maan päällä. Sitäpaitsi täällä tapasin ensimmäisen kaverini Jannen. Täällä koulussa voi aika-ajoin äännellä.

Matti Lehtonen, 10 v.

Tarvasjoella tapahtuu

Alkaneen suven aikana ovat Tarvasjoella ainakin seuraavat tapahtumat kutsu-
massa meitä yhteen ja tuomassa vaihtelua arkiseen elämäämme:

- 13. 6. Pitäisi olla kesäteatterin ensi-ilta Päivärinnan pihalla. Silloin Tarvasjoen Ns:n näyttelijät esittävät Simo Hämäläisen kirjoittaman näytelmän: Kätkäläinen. Näytelmä uusitaan useaan kertaan suven aikana.
- 13.-14. 6. Tekevät Tarvasjoen Karjalaiset retken Karjala-liiton kesäjuhille Jyväskylään.
- 13.-14. 6. On MTK:n liittokokous ja 70-vuotisjuhla Rovaniemellä. Myös sinne on matkalla tuottajia Tarvasjoelta.
- 19. 6. Juhannusjuhlat Päivärinnan pihalla. Monipuolisesta ohjelmasta vastaavat Kulttuurilautakunta ja Nuorisoseura
- 20. 6. Tarvasjoella on rippikoulun päätös ja konfirmaatio.
- 24. 6. Vietetään perinteistä evankeliumijuhlaa Leppämäessä. SLEY:n osaston järjestämässä juhlassa puhuvat toht. Lauri Koskenniemi, Reijo Arkkila ja Lef Grope, rov. Aatami Kuortti, kirkkoh. Aaro Hurskainen ja Jouko Kyyrö sekä saarn. Väinö Lepola.

27.-28. 6.

28. 6.

30. 6.- 5. 7.

1. 7.

12. 7.

21. 7.

31. 7.- 5. 8.

1. 8.

7. 8.

Tehdään seurakuntaretki valtakunnalliseen evankeliumijuhlaan Lapualla yhdessä Marttilan seurakunnan kanssa.

On suven suurin tapahtuma Tarvasjoella. Silloin pidetään suunnistuksen SM-kilpailut Tarvasjoen ja Karinaisten maastossa Tarun järjestäminä.

Seurakuntamatka Leningradiin ja Tallinnaan.

Maataloustuottajien vastavuoroisuusretki Lokalahdelle.

Turun Luostarinmäellä esiintyvät Tarvasjoen pelimannit ja Ns:n tanhuajat.

Vietetään kotiseutupäivää museolla ja kirkonmäellä. Järjestää kulttuurilautak.

Ystävyysvierailu Ruotsiin Sekloran ja Viskaforsin seurakuntiin yhdessä Marttilan seurakunnan ja kunnan kanssa.

Marttojen retki Uudellemaalle.

Tuottajanaisten, maamiesseuran ja maataloustuottajien yhteinen retki Kangasalan maatalousnäyttelyyn. Paluumatkalla muutakin ohjelmaa.

Tarvasjoen kunnan kuulumisia

Kehitys kulkee eteenpäin myös Tarvasjoen kunnassa. Viime päivinä on monien vuosien työ; runko-vesijohtojen rakentaminen, saatu päätökseen. Ne kattavat nyt koko pitäjän ja lähes jokaisella taloudella on mahdollisuus yhtyä kunnan verkostoon. Kevyenliikenteen väylät valmistuivat viime syksynä ja viimeistelyt on lähes tehty. Hankaanmäen asuntoalueelle ovat muuttaneet ensimmäiset asukkaat jo talvella ja uusia omakotitaloja on monia nousemassa. Kunnalliset vuokratuotokset Virolaan valmistuvat kesäkuun lopulla ja odottavat uusia asukkaitaan. Matonpesupaikka Virolassa odottaa pesijöitä jo toista kesää. Vanhustenhuollon tutkimus valmistui talvella ja sen pohjalta palvelukeskuksen ja hoivaosaston rakentamista omaan pitäjään suunnittelemaan asetettu työryhmä on tutkinut eri vaihtoehtoja kevään ajan. Suurilan ja Euran koulujen lisärakentamista on myös suunniteltu.

Kunta on saanut myös uusia viranhaltijoita, joista Tarvas-lehti tällä kertaa esittelee sosiaalitarikkaaja-perhepäivähoidonohjaajan ja maataloussihteerin. Molempien työkentät ovat viime aikoina olleet kuntalaisten mielenkiinnon kohteina, joten kysymme myös heidän näkemyksiään työstään.

Jokainen lapsi Tarvasjoella perhepäivähoitoon

Hän, joka edellä olevan väliotsikon tekstistä Tarvasjoella vastaa, kertoo itsestään ja työstään seuraavasti:

Olen Kirsti Helena Kallonen os. Järvinen ja olen syntynyt Viialassa 17. 10. 1959. Kirjoitin ylioppilaaksi 1978, lastenhoitajaksi valmistuin Hämeenlinnasta 1983 ja sosiaalikasvattajaksi Tampereelta 1986. Opiskelujen välissä ja ohessa tein monenmoista pääasiassa lapsiin ja nuoriin liittyvää työtä. Olin lasten leikinohjaajana, koulunavustajana, päiväkotiharjoittelijana, uimaopettajana, lastenhoitajana synnyttäneiden osastolla jne. jne.

Tarvasjoelle muutin Tampereelta elokuussa 1986 tulvani valituksi sosiaalitarikkaaja-perhepäivähoidonohjaajan virkaan, joten pian on täällä vuosi vierähtänyt. Virka on periaatteessa jaettu siten, että työstä on 55 % ohjaajan ja 45 % tarkkaajan työtä. Käytännössä työn painopiste kallistuu hyvinkin päivähoitopuolelle. Koulutukseltani olenkin lähinnä pätevä ohjaajaksi, mutta tarvetta tarkkaajan työhön Tarvasjoellakin olisi. Viran se puoli on kuitenkin kunnassa niin alkutekijöissään, että suunnitteluun olisi uhrattava paljon aikaa, mutta aikaa ei siihen mistään löydy.

Päiväni kuluu nopeasti asiakaspalvelussa ja puhelimeen vastaamisessa sekä rutiinimaisessa paperityössä, jota sosiaalipuolelle on kasaantunut hirveästi. Meitä on sos.toimistossa kaksi viranhaltijaa sekä juuri viran vastaanottanut toimistotyöntekijä, joka on sos.toimiston puolella vain kolme päivää kahden viikon aikana. Toivoisin sen kuitenkin tuovan niin paljon apua paperityöhön, että vähän jäisi aikaa suunnitteluunkin. Helpotusta tuonee tulevaisuudessa myös laskutuksen saaminen ATK:lle. Nyt työstäni n. 30 % menee perhepäivähoitajien palkkojen maksuun, vanhempien laskutukseen päivähoitajista, kotipalvelulaskutukseen, lapsilisäasioihin, lasten kotihoidontuen maksutukseen, tilastoihin, kaavakkeisiin jne.

Kotikäynnit olisivat olennainen osa työkuvaani. Toistaiseksi ne ovat rajoittuneet lähes pelkästään päivähoi-

Kirsti Kallonen

don puolelle. Sosiaalipuolen kotikäynnit olisivat myös erittäin tärkeitä. Ehkä asiakkaat kokevat sen tunkeiluuna ja tarpeettomana, mutta heidän auttamisekseen olisi tärkeää oikea kuva heidän olosuhteistaan. Ihminen on aivan toinen henkilö toimistossa kuin kotonaan. Kotiympäristössä saatu kuva on todellisempi.

Yleinen käsitys lienee, että sos.toimistossa jaetaan vain rahaa. Sosiaalityö on paljon muutakin kuin toimeentulontuen myöntämistä. Siihen kuuluu keskustelua asiakkaan kanssa hänen tilanteestaan. Tarkoitus on saada hänet itse oivaltamaan ratkaisu kulloiseenkin ongelmaan. Tämä tärkeä puoli on hyvin aikaavievää työtä.

Toimistossa sattuu valitettavan usein, että molemmat virkailijat ovat yhtä aikaa poissa. Jos taas vain toinen on paikalla, hän joutuu vastaamaan molempien puheluihin ja hoitamaan kaikki asiakkaat. Ihanneratkaistu olisi, jos kunnantoinmisto olisi avoinna asiakkaille esim. klo 9-14. Näin jäisi pieni rauhallinen hetki suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

Päivähoitoasioista Tarvasjoella on viime aikoina keskusteltu paljon ja melko tiukkaan sävyyn. Keskustelu-paikkana on usein ollut kaupanpiha, jossa tavataan muita asianomaisia. Toivoisin kuitenkin, että päivähoitosta päättäminen, lasten sijoittaminen ja muut sitä koskevat asiat jätettäisiin niistä vastaaville. Tilanne on Tarvasjoella ennen ollut se, että vanhemmat ovat saaneet lapsensa kunnalliseen päivähoitoon juuri silloin kun ovat halunneet ja juuri sille hoitajalle kuin ovat toivoneet. Nyt tätä ei valitettavasti aina voi toteuttaa. Tulijoita päivähoitoon on paljon ja on monta tekijää, jotka on otettava huomioon sijoituksia tehtäessä. Kaiken pohjana ovat sosiaalihuollituksen ohjeet, joita on noudatettava. Sen jälkeen sijoitukset pyritään suorittamaan niin joustavasti ja kaikille osapuolille sopivasti kuin mahdollista. Lasten turhaa pompotellua paikasta toiseen vältetään.

Työskentelyilmapiiri kunnantoinmistossa, jossa on 12 viranhaltijaa, vaihtelee. Ilmapiiriä voisi tosin huomattavasti parantaa esim. säännöllisillä työpaikkakokouksilla. Niistä olisi saatava avoimia keskustelutilaisuuksia. On asioita, joista on helppo puhua kaksin tai kolmin, mutta mielipiteen julkittuominen kaikkien kuullen vaatii jo rohkeutta. On joskus asioita, joista pitäisi yhteisesti keskustella, mutta asian arkaluontoisuus tai jonkin henkilön läsnäolo tukkii kaikkien suut. Kuitenkin keskustelu olisi ainoa keino ilmapiirin parantamiseen.

Vaikka edellä olevasta kriittisyydestä voisi toista luulla, voin sanoa kuitenkin viihtyvänä Tarvasjoella. Asun tällä hetkellä Suurilassa, josta on mukava pyöräilymatka keskustaan (varsinkin näillä vesisateilla!!!) Suurilassa toimii aktiivinen kylätoimikunta, johon meidätkin heti otettiin mukaan. Toimintaa kyllä on, mutta kaupunkilaisena kaipaisin monia, monia palveluja. On opittava pärjäämään ilman niitä, haettava ne muualta tai toimittava niin, että ne tulevat paikakunnalle.

Vuosi Tarvasjoella on kohta vierähtänyt. Siihen on mahtunut jo monia

huonoja päiviä, jolloin olen vannonut heti lähteväni täältä, kun tilaisuus tulee. Onneksi on ollut myös paljon parempia päiviä, jolloin pois lähtö on mielestä haihtunut.

Alkavan päivän mietelauseeksi löysin Peterin plasebon: "Gramma imagoa vastaa kiloa suorituskykyä."

Luokaamme yhdessä parempi Tarvasjoki.

Maatalous edelleen tärkeä Tarvasjoelle

Tarvasjoen kunta on saanut myös uuden päätoimisen maatalous- ja lomautakunnan sihteerin. Tarvas-lehdelle hän kertoi taustastaan, tulevasta työkentästään ja odotuksistaan työsäään seuraavasti:

Nimeni on Risto Johannes Ollula ja olen syntynyt 31. 12. 1953 Marttilan Karvelassa. Vaimoni Pia on ammatiltaan seminologi ja lapsia on meille siunaantunut kaksi.

Keskikoulun jälkeen suoritin varusmiespalveluksen Upinniemiessä Rannikkojääkäripataljoonassa. Maatilan poikana ajatukset ammatistani painottuivat maatalouteen. Siksi tieni kulki Tuorlan maanviljelyskouluun, josta valmistuin maanviljelysteknikoksi vuosina 1975-77. Harjoittelun jälkeen työsarja jatkui kaupallisella alalla TUKO:n Turun konttorilla. Käytännön maatalous kuitenkin kiinnosti, joten siirryin Piikkiöön Linnunpään kartanon palvelukseen. Koulunpenkille siirryin uudelleen, kun vuonna 1979 lähdin Mustialan maatalousopistoon. Sieltä valmistuin agrologiksi vuonna 1981.

Valmistuttuani ei lähiseudulta löytynyt koulutustani vastaavaa työtä. Suhteellisen ennakkoluulottomana ihmisenä löysin kuitenkin samana vuonna työpaikan Lounais-Suomen Vesiensuojeluyhdistyksestä. Työ tällekin alalle oli ensin opetettava, mutta opihan sen ja se olikin erittäin mielenkiintoista. Niinpä siinä vierähti nopeasti kuutisen vuotta. Tarvasjoelle avautunut maatalous- ja lomautakunnan sihteerin virka sai minut kui-

Risto Ollula

Kuntasuunnitelma pienen kunnan näkökulmasta

Vuoden 1977 alusta voimaan tullut kunnallislaki sisältää ensimmäisen kerran säännöksen kuntasuunnitelman laatimisesta. Lain 13 §:ssä nimitään säädetään, että kunnalla tulee olla kunnanvaltuuston ohjeellisenä hyväksymä kunnan olojen kehittämistä, sen hallinnon ja talouden hoitamista sekä toimintojen sijoittamista koskeva kuntasuunnitelma. Suunnitelma on laadittava vähintään viideksi vuodeksi, ja se on määräajoin tarkistettava. Kunnallislain säännökset kuntasuunnitelmasta ovat yleisluonteisia, lähinnä toteavia. Kuten lain tekstistä käy ilmi kuntasuunnitelma on ohjeellinen eikä siis määrätä osin sitova. Tätä on lain säännöksessä erityisesti tahdottu korostaa. Kuntasuunnitelma ei kohdistu yksin kunnan hallinnon ja talouden kehittämiseen, vaan yleisesti kun-

tenkin miettimään työpaikan vaihdosta. Hain sitä ja sainkin sen, joten 1. 5. 1987 lähtien olen istunut kotikunnan virkamiehen pallilla.

Olimme asuneet Tarvasjoella jo vuodesta 1982 lähtien ja olemme kotiutuneet tänne hyvin. Kunnan palvelut ovat olleet mielestämme riittäviä ja asuinympäristönä tällainen pieni maalaiskunta on lapsiperheelle ihan teellinen.

Työnäkymät ja haasteet

Uudessa työalassani haasteet ja paineet ovat kasvamassa. Maatalous painii monenmoisten ongelmien keskellä ja ne heijastuvat voimakkaasti ammattiini. Vaikka edellisessä työpaikassa opin suhteellisen hyvin merellä kulkemisen taidoista luovimisen, tuntuu nykyisessä maataloutta koskevien lakien, asetusten ja pykälien meressä kulkeminen ongelmalliselta. Toivottavasti oikea väylä sieltäkin löytyy.

Maatalouden rahoitusasioissa on pidettävä pää kylmänä. Ylivelkaantumisen vaara on monella vaanimassa. Sukupolvenvaihdokset ja tilakaupat tulisi tehdä järkeä käyttäen ja ajoissa. Maan tuottokykyyn pohjautuva hinnoittelu ja tuotantoodellistysten tarkka suunnittelu takaavat elinkelpoisten tilojen syntymisen.

Rajoitukset, kiintiöt ja luvat ovat jokapäiväinen asia nykyisessä maataloudessa. Koska niistä ei päästä eroon, on niiden kanssa opittava elämään. Ylituotanto raiittaa enemmän jo maataloutta kuin koko yhteiskuntaa. Jos tuotannossa päästäisiin tasapainoon, moni muukin ongelma ratkeaisi. Uudet ideat maataloudessa ja maatalouden lisäansioita tuottavina olisivat todella toivottuja. Omana käsityksenäni sanoisin, että kunnan maataloutta kehitettäessä määrärahoja olisi suunnattava myös maatalouden liittämiselinkelojen kehittämiseen.

Yksi todella polttava ongelma Tarvasjoella on maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestäminen. Lomittajia ei yrityksistä huolimatta tahdota saada kuntaan. Mielestäni valmiiksi perustetut lomareenkaat ja hyvän varmistatavan asunnon tarjoaminen olisivat riittävän palkan lisäksi parhaat houkutukset lomittajien hankkimiseksi. Lomittajien saaminen kuntaan oli ensiarvoisen tärkeää uusien työpaikkojen luomiseksi ja erityisesti lomituslain perimmäisten tarkoitusten toteuttamiseksi, eli kunta velvollisuutensa täyttäneen antaisi maatalousyrittäjille heidän ansaitsemansa lomat.

Kevät on toivon ja odotusten aikaa. Siksi minun virkamiehenä, niin kuin kaikkien maataloudesta elävien on uskottava parempaan tulevaisuuteen ja elinkeinomme jatkumiseen. Sen elinvoimaisuus on Tarvasjoen, niin kuin muidenkin pienten kuntien kehittymisen elinehto.

nan olojen kehittämiseen, kuten lain sanamuodostakin käy ilmi. Toimintojen sijoittamisen osalta kuntasuunnitelman tulee olla yleiskaavaa ja yleensä kaavoitukseen sopeutuva sekä samalla kaavoitusta ohjaava. Kuntasuunnitelman tulisi kattaa kaiken kunnassa tapahtuvan suunnittelun, myös eri hallinnonaloja koskevat erillissuunnitelmat ns. sektorisuunnitelmat, joita kunnat joutuivat takavuosi-na laatimaan erikseen.

Laissa ei tarkemmin määritellä miten pitkäksi aikaa suunnitelma on laadittava ja miten usein se on tarkistettava. Laissa vain säädetään, että se on laadittava vähintään viideksi vuodeksi ja se on määräajoin tarkistettava. Käytännössä kuntasuunnitelma lähes poikkeuksetta laaditaan viideksi vuodeksi ja se tarkistetaan vuosittain.

Tähän käytäntöön kunnat ovat joutuneet menemään ns. Valtava-lainsäädännön voimaantultua kolmisen vuotta sitten, jolloin kuntasuunnitelma tuli olemaan valtionosuuksien saamisen edellytys terveydenhuoltoon ja sosiaalitoimeen. Tämä suunnittelun sanktioituminen on pakottanut kunnat panemaan tulevaisuuden kaavailunsa kirjalliseen muotoon. Tarvasjoen kunnassa olemme kuuliaisesti laatineet laissa tarkoitetun kuntasuunnitelman vuosittain heti vuodesta 1977 alkaen.

Kuntasuunnitelman sisältöä ei laki määrittele tarkemmin. Kuntien keskusjärjestöt ovat antaneet suosituksen suunnitelman sisällöksi. Tämän mukaan kuntasuunnitelma jakaantuu kahteen osaan, tavoiteosaan ja toteuttamisosaan.

Tavoiteosa on luonteeltaan kunnallislipoliittinen periaateohjelma, jossa esitetään kunnan kehittämisen yleisavoitteet ja toimintojen yleispiirteinen sijoittaminen. Tavoiteosa laaditaan kerran valtuustokaudella.

Toteuttamisohjelma on 5-vuotissuunnitelma, jossa ohjelmoidaan tavoitesuunnitelman toteuttaminen seuraavien viiden vuoden osalta. Toteuttamisosan tarkoituksena on järjestää eri hallinnonalojen palvelutaso siten, että kunnallisia palveluja toteutetaan oikea määrä oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa.

Taloussuunnitelman tarkoituksena puolestaan on antaa selkeä kuva kunnan taloudellisista voimavaroista sekä kunnan talouden kehityksestä suunnittelukaudella. Taloussuunnitelmasa osoitetaan miten ja minkälaisen ai-

kataulun puitteissa toimintaa koskevat suunnitelmat voidaan toteuttaa.

Edellä on esitetty kuntasuunnittelun käsitteitä ja teoriaa. Mitä sitten kuntasuunnittelu on käytännön kunnalliselämässä pienen kunnan näkökulmasta katsottuna? Mikä on myönteistä ja mikä on kielteistä. Sitä pyrin seuraavassa hieman tarkastelemaan.

Lähtökohtana on pidettävä, että kuntasuunnitelman pääasiallisena tehtävänä on toimia kunnan hallinnon ja päätöksenteon välineenä eli palvella nimenomaan asianomaista kuntaa. Kuntasuunnitelman tehtävänä on lisäksi välittää tietoa valtion viranomaisille, kuntien keskusjärjestöille, elinkeinoelämälle, kunnan asukkaille jne. kunnan suunnitelmakauden tavoitteista ja toimenpiteistä.

Tässä törmäävät usein kunnan toiveet ja tarpeet sekä toteuttamismahdollisuudet toisiinsa, varsinkin niiden hankkeiden osalta, jotka edellyttävät valtiovalan ratkaisua ja taloudellista panosta. Tämä ei ole yksistään tietenkään pienten kuntien ongelma, mutta tulee näiden kohdalla mielestäni korostetummin esille. Esimerkkeinä voin mainita, että kunta ottaa kuntasuunnitelmansa investointiohjelmaan hankkeita eri vuosille siten, että ne parhaimmalla mahdollisella tavalla ottavat huomioon kunnan taloudelliset voimavarat, hankkeen ajoituksen sekä kytkennän muihin hankkeisiin ja toimintoihin. Pieni kunta ei voi myöskään suunnitella asuntotuotantoaan järkevästi valtion aravalainoituksen varaan. Kunnan kiintiön pienuudesta johtuen talokohtaisten aravalainojen saanti on melko sattumanvaraista ja

harvemmin toteutuu kunnan toiveiden mukaan.

Seurauksena saattaa olla pahimassa tapauksessa, että hankkeet kasautuvat tietyille vuodelle ja aiheuttavat järkevälle asioiden hoidolle ja taloudenpidolle vaikeuksia. Harvapa kunta jättää toteuttamatta hankkeita, joihin saadaan valtionosuutta ja joita on jouduttu odottamaan vuosia ja siirtämään suunnitelmissa vuodesta toiseen, vaikka ne sitten jouduttaisiinkin toteuttamaan pahimpana mahdollisena ajankohtana. Jos kunnalle ei kelpaa valtion raha, niin ottaja kyllä löytyy.

Näin putoaa pohja pois kuntasuunnitelman ehkä keskeisimmästä osasta. Kuntasuunnittelu koetaan turhauttavaksi.

Väestö- ja työpaikkatavoitteet muodostavat kunnan suunnitteluperusteista keskeisimmän osan. Väestön määrä ja sen kehityshän ovat kaiken suunnittelun lähtökohta. Kunnan, varsinkin pienen maaseutukunnan on vaikea saada omia, usein hyvinkin realistisia ja vuosien kokemukseen perustuva ennusteitaan esim. väliporataan hallinnossa kuntakohtaistettuihin valtioneuvoston suunnitteisiin. Kuntasuunnittelu koetaan turhauttavaksi myös niukkojen taloudellisten resurssien ja toimintamahdollisuuksien vuoksi. Pienten kuntien kuntainliittomenot jättävät muiden asioiden hoitoon liian vähän varoja.

Kuntasuunnittelua usein vaikeuttavat myös henkilöstökysymykset, joista monet tosin ovat voimavarojen niukkuuden seurausta. Pienellä kunnalla ei yleensä ole varaa palkata va-

kituista henkilöstöä suunnittelutehtäviin. Jos taas on mahdollista palkata tilapäinen suunnittelija, on kuntasuunnitelman laadinta usein vaikeaa ja hidasta, koska ulkopuoliselta menee helposti kuukausia tutustuessaan kunnan asioihin ennen varsinaista suunnittelutyötä. Pienissä kunnissa suunnittelutyö jää usein kunnanjohtajan tai kunnansihteerin tehtäväksi. Tämä ei ole aina paras mahdollinen ratkaisu, sillä varsinaiset virkatehtävät vievät työajan usein hyvinkin tarkkaan ja suunnittelutyö jää monesti virka-ajan ulkopuolella suoritettavaksi. Pitkän päälle se rasittaa ja on kohtuutonta.

Vaikka kuntasuunnitteluun usein turhautuikin, syistä joista edellä oli puhetta, painavat kuntasuunnittelun vaakakupissa myönteiset seikat kuitenkin selvästi enemmän kuin kielteiset.

Nykyaikaisessa kunnallishallinnossa ei pelkästään yhden vuoden talousarviotarkastelu enää riitä, vaan on ehdottomasti tarkasteltava pidemmälle tulevaisuuteen, asetettava tavoitteita, etsittävä uusia ideoita, hahmoteltava oman kunnan tulevaisuutta nimenomaan lähtien sen asukkaiden tarpeista, ei apinoimalla toisia kuntia. Vaikka kuntasuunnitelma ei aina läheskään toteudu, on suunnittelulla kuitenkin se hyvä puoli, että joutuu asettamaan kunnan tavoitteet, toiveet ja tarpeet ajalliseen järjestykseen ja sopeuttamaan ne kunnan taloudellisiin voimavaroihin.

Stig Nyberg
Kunnanjohtaja
Tarvasjoki

Ensimmäinen nuorisoseuramme perustajien piirissä toimeenpantu näytelmäesitys

Nuorisoseuran perustajajäsen, kanttori Kristo Leino, on muistelmiensa perusteella kirjoittanut seuraavan selostuksen ennen nuorisoseuramme virallista perustamista tapahtuneesta näytelmäesityksestä, jonka järjestämisessä kuvastuu jo selvästi nuorisoseurahenki. Hän nimittääkin tätä toiminnan aikaa nuorisoseuramme aamunkoitoksi.

Kun tuli marraskuu myrskyineen, pakkasineen ja lumineen – silloin talvet olivat aikaisemmat, runsaslumisemmat ja kylmät, paljon kylmemmät kuin nykyään – istuimme Jalmarin (Niemisen) kanssa illat Niemisen maalariverstaan pienessä lämpöisessä sivukamarissa ammentaen hengellemme ravintoa käsilläolevista kirjoista. Samoilimme setä Topeliuksen opastamana pitkin ja poikin armasta isiemme maata. Kävimme aina Lapin tuntureilla asti. Näimme siellä porolaukat, lappalaisukot ja -akat. Näimme ikäisemme tytöt ja pojat sekä pienen Sampo Lappelil'in ajavan kultasarvisella porollaan, ja kuulimme hänen ajaessaan ihanasti laulavan "Juokse porosein poikki vuoret maat...". Näimme itse vuorenkuningasta istuvan jääpartoineen Lapin korkeimmalla tunturilla. Selkäpitämme karmi ja henkemme hehku paloi. Me tunsimme, että Lappikin jylhyyksineen kuului suureen kotiimme. Rakastimme Lappia, sen kansaa, siellä olevia ikätovereitamme, joiden kanssa asuimme samassa kodassa, jonka ylähuipusta olevasta räppänästä näimme Lapin taivaankannen.

Tunsimme olevamme saman Suomi-äidin lapsia, ja kiinnymme Lappiin niin, että tahdoimme kertoa sen ihanuudesta muillekin, niille, jotka eivät olleet käyneet siellä, ja vielä mieluummin niille, jotka olivat.

Me, Kättylän pehtoori (Kaarlo Koivunen) myös, laadimme ja opettelimme roolimme, ja teimme joulun

jälkipyyhinä Niemisen suureen maalariverstaaseen pöydistä, tuoleista, laattikoista ynnä muusta Lapin korkeita lumipeittoisia tuntureita. Monet valkoiset lakanat tarvittiin ennen kuin saatiin tarpeeksi lunta tuntureille, mutta äidit suhtautuivat meidän leikkiimme suopeasti. Havupuita, sikäli kun niitä tuntureilla kasvaa, saatiin metsästä. Koska meillä ei ollut kultasarvista poroa, sai Sampo Lappelil (Kristo Leino) luvan lähestyä suksilla tunturin korkeimmalla kohdalla istuvaa jääpartaista vuorenkuningasta, jota itse Kättylän pehtoori esitti.

Sampo Lappelil lähti verstaan sivukamarista suksillaan hiihtämään huvuiden lomitteluun. Puut samoin kuin maa olivat luonnollisesti "lumen" peitossa. Sen aikaisessa himmeässä valaistuksessa hetki oli niin juhlallinen, että kun Sampo Lappelil hiihtäen lähestyi vuorenkuningasta laulaen heleällä äänellä Jukse porosein, kimmelsi monen silmässä kyynel. Olimme saaneet olla hetkisen Lapin satumailla.

Me tunsimme olevamme yhtä Suomen kansaa, Lappi mukaanluettuna. Rakastimme toisiamme, teimme yhteistä työtä kukin omalla paikkakunnallaan armaassa isänmaassa, lappalaiset Lapissa ja me Euran kappelin asujaimet täällä.

Kun Kättylän pehtoori oli pitänyt pitkän puheen ja oli laulettu, ehkä runokin lausuttu, harvinainen tilaisuus oli lopussa. Yleisömenestys oli hyvä, ja tyytyväisyys sekä kiitollisuus loisti mukana olleiden kasvoilta.

Laulava ja hiihtävä Lapin poika, Killalan Nikulan talon poika Kristo Leino toimi myöhemmin usean vuosikymmenen ajan Ylistaron seurakunnan kanttorina.

E. Isotalo 1983

Reppuryssät

Kun Elias Lönnroth kansalliseuropoksemme Kalevalan julkaisemista varten suoritti tutkimuksia Kalevalan synnyinseuduilla Itä-karjalassa ja Aunuksessa 1800-luvun alkupuolella, niin hän totesi, että valtava määrä alueiden miehistä, useita satoja, kävi kauppamatkoilla Suomen puolella. He myivät kankaita, silloin kun ei vielä ollut valmisvaateteollisuutta, joten puvut piti teettää. Kankaiden määrä, jotka he kantaen kuljettivat, oli runsas ja monipuolinen. Niinpä taakka, jonka he tottuneesti heilauttivat olalleen, oli lähes oventäyteinen. Tämä kaupustelu oli uhanalaista, koska se oli kiellettyä ja kiinnijoutuminen tiesi kankaiden menettämistä. Kankaat tiettävästi tasattiin valtion ja paikallisen nimismiehen kesken.

Etuna kaupustelijoille oli, että he olivat asukkaiden suosiossa ja nämä myös suojelivat heitä kiinnijoutumiselta. Tämän takia "Reppuryssät" joutuivat kiertelemään sivukaduilla, mikä tietenkin vaikutti ehkäisevästi kaupantekoon. Kun kauppamies saapui taloon, oli se iloinen merkkitapaus; saatiin nähdä kauniita kankaita, joita tosin vain harvoin pystyttiin ostamaan, sekä saatiin kuulla uutisia.

Laukkumiehet, kuten muutkin liikkuva ammattin harjoittajat, joutuivat itse järjestämään ruokailu- ja yöpymispaikkansa. Pyrittiin yöpymään samoissa, tutuiksitteluissa paikoissa, joissa tiedettiin myyntitavaran pysyvän yölläkin koskemattomana. Eräs lapsuudenkodissani usein yöpynyt laukkumies oli nimeltään Aleks. Hän oli meidän kaikkien mielestä erittäin miellyttävä henkilö, ennen kaikkea meidän veljesten. Kuuntelimme jän-

Osattiin sitä näytellä ennenkin.

nittyneinä, silmät pyöreinä, kun hän kertoi karhunmetsästyksessä kokemaa jännittäviä seikkailujaan. Illat eivät tällöin olleet tarpeeksi pitkät. Käydessään viimeisen kerran, jäimme haikealle mielelle, kun hän kertoi jättävänsä kaupamatkat, sanoen lähtevänsä "karhulointa ampumaan", kuten hän asian ilmaisi. Aleksin kohdalla eivät suunnitelmat kuitenkaan toteutuneet, hän joutui toisenlaisiin tehtäviin; alkavaan ensimmäiseen maailmansotaan.

Kuten edellä mainitsin, vallitsi paikallisen asujamiston kesken hyvä suhde, molemmat olivat sorrettuja. Kansallisuuttamme vastaan kohdistettiin mitä häikäilemättömintä toimintaa. Oli kuten sanottiin "routakausi".

Myöhemmin kansalaistemme myötätunto kaupustelijoita kohtaan laantui, kun vallassaolijat lahjoivat heidät puolelleen. Meidän kansallista ja valtiollista ajatusnäkemystämme loukattiin, kun ne kaupustelijat ryhtyivät urkinta- ja ilmiäntotoimintaan kansalaisiamme vastaan. Tämä toiminta oli hyvin häikäilemättömyyden koko murhatun, kenraalikuvenööri Bobrikoffin toimikauden ajan. Tämä aika kasvatti myös kansallista näkemystä; mm. huoneiden seinillä olleet keisarien kuvat poistettiin.

Kun Itäkarjalan ja Aunuksenmiehet täällä entisaikoina suorittivat liikkuva kaupatoimintaa, oli se samalla heidän elinkeinonsa. Tämän lisäksi tällä toiminnalla, kyseellistä aluetta ajatellen, oli täältä myöskin henkiselä alalla siirtymää rajan taakse; kuten luku- ja kirjoitustaidon alkeet.

Erkki Isotalo v. 1984

Haluatko tutustua Vanhaan Testamenttiin?

RAAMATTU TUTUKSI

lusta luennoista tai esillä olevasta kohdasta. Yleensä siitä kehkeytyy vilkas keskustelu. Myös kirjallisena voi esittää kysymyksensä pudottamalla ennen luennon alkua sen paperilapussa laatikkoon. Luento ja keskustelut kestävät yhteensä n. tunti 15 minuuttia. Tarvasjoella luento on ollut joka toinen perjantai klo 19. Mutta ensi syksyn aikataulu on vielä avoin. Luontosarjasta painetaan yksityiskohtainen ohjelma, joka syyskuun alussa jaetaan joka talouteen.

Tulevana talvikautena luetaan 1. Mooseksen kirjasta Ruutin kirjaan. **Luominen -tarua vai totta? Laki liiton asiakirjana, Tuomarit-Herran kutsumat.** Siinä muutama esimerkki luentojen aiheista.

On muistettava, että Vanha Testamentti oli Jeesuksen Raamattu, jota hän osasi pitkälti uloa, esim. psalmeja. Alkukirkon käyttämä Raamattu oli Vanha Testamentti. Ilman sitä mekään emme voi ymmärtää Uutta Testamenttia, sillä Kristus löytyy jo Vanhassa Testamentissa. Tule mukaan luennoille! Varaa yksi ilta kahdessa viikossa Jumalan Sanan tutkimiseen.

Seurakunnassamme on kolmena talvikautena opiskeltu Uutta Testamenttia RAAMATTU TUTUKSI-luennoilla. Nyt olemme päättäneet siirtyä Vanhaan Testamenttiin. Todennäköisesti tähän luontosarjaan tulevat mukaan Karinaisten, Auran ja Pöytyän seurakunnat. Tämä merkitsee, että saamme näistä seurakunnista papit luennoimaan myös Tarvasjoella.

Muutama sana tästä systeemistä. Luennoitsija antaa luennon monistetuna jokaiselle osanottajalle tilaisuuden alkaessa. Tätä ennen jokaisen

toivotaan jo kotona lukevan kaikessa rauhassa käsiteltävän raamatunkohdan. Tavallisesti se on luku tai useampikin esillä olevasta Raamatun kirjasta. Luennon jälkeen seuraa keskustelutuokio, jossa kuulijat voivat esittää kysymyksiään tai mielipiteitään kuul-

Näin seurakuntalaiset Raamattu tutuksi-luennoista

Olli Lehtonen

Sirpa Viitanen

Vilma Saarnio

Elma Kontto

1. Miksi tulit mukaan RAAMATTU TUTUKSI - luennoille?

1. Jotta kuulisi asiantuntijan selvityksen ja pääsisi syvemmin tutustumaan Raamatun sanomaan.

1. Otsikon mukaan – siis ”Raamattu tutuksi” – jotta pääsisin siihen sisälle.

1. Kiinnostuksesta teologisiin kysymyksiin.

1. Oli kiinnostavaa kuunnella useita luennoitsijoita ja panna merkkeille miten eri tavalla he saivat yhteyden kuulijoihin.

Yhteisluennoilla, joissa oli osanottajia suuri joukko eri seurakunnista, oli juhlallinen tunnelma jo virrenveitsussakin.

2. Mikä luontosarja oli mielestäsi paras, antoisin?

2. Se ensimmäinen luontosarja, joka valaisi mm. Uuden Testamentin kirjojen syntä.

Roomalaiskirjeen luennoissa taas selvitettiin Paavalin uskonkäsitystä ja kristinuskon leviämisen alkuvaiheita.

2. Ensimmäinen luontosarja. Se pani lukemaan Uuden Testamentin läpi. Nyt kun kirjassa on omat viivaukset ja merkinnät, sen tulee ottaneeksi tumpuna käteen.

2. Uusi Testamentti, koska evanke-liumissa vaeltelee elävä Jeesus.

2. Uuden Testamentin luontosarja oli kiinnostava. Tuttua asiaa, johon kuitenkin tuli lisävalaistusta.

3. Aiotko vielä seurata Vanhan Testamentin luentoja?

3. Olen valmis seuraamaan. Vanha Testamentti on jäänyt vähälle lukemiselle ja sisältää kuitenkin mielenkiintoisia asioita.

3. Suurella uteliaisuudella aion seurata, koska en ole jaksanut lukea Vanhaa Testamenttia enkä löydä sieltä mielekkyyttä.

3. Kyllä, koska Vanha Testamentti on perustus Uuden Testamentin sanomalle. Sitä paitsi historia on minua aina kiinnostanut.

3. Ehkä en enää jaksaa seurata säännöllisesti, mutta voin kuunnella muutamia luentoja aiheen valiten.

LEPPÄMÄEN JUHLILLA VIERAS PAPUA-UUSIGINEASTA TULE SINÄKIN SUULIIN ke 24. 6. klo 11

Puhujat: prof. Lauri Koskeniemi, joht. Reijo Arkkila, tri Lef Grope, rov. Aatami Kuortti, rov. Aaro Hurskainen, saarn. Väinö Lepola, khra Jouko Kyyrö

Auto seurakuntatalolta klo 10.30, paluu juhlien päätyttyä.

Kulttuurilautakunta maksaa. Ilmoita kyytiin tulostasi pappilaan puh. 767 120 viim. 23. 6. klo 12

TERVETULOA!

SLEY:n paikallisosasto

TARVASJOEN SEURAKUNTA

Kanttori ja sisar tulivat ja sisar lähti

Seurakunnassamme vallitsi muutamman kuukauden harvinainen tilanne vuosikymmeniin. Meillä oli sekä päätoiminen ja pätevä kanttori että seurakuntasisar. Helmikuun 1. päivänä vietimme kirkossa heidän molempien virkaansuunaamisjuhlaansa. Ohessa kuvat kirkkokahveilta seurakuntatalolla. Kanttori Tapio Eronen jatkaa työtään, mutta sisar Seija lähti jo toukokuun 22. päivänä takaisin Helsinkiin opiskelemaan hoitotieteen kandidaatin tutkintoa. Toivottavasti saamme uuden diakonian viranhoitajan. Nämä molemmat työntekijät esittävät tässä mielipiteitään ja kokemuksiaan seurakuntatyöstä Tarvasjoella.

Seija Järvinen

Millaisia kokemuksia diakoniatyöstä?

Diakoniatyön yhtenä periaatteena on kautta aikojen ollut auttaa niitä, joita kukaan muu ei auta, joilla on elämässään jokin ahdistus, kriisi tai muu inhimillinen hätä.

Täällä Tarvasjoella näin paikallisseurakunnan tasolla ovat erityisesti vanhukset se ryhmä, joita diakoniatyö voi palvella. Vanhuus, heikentynyt terveys ja yksinäisyys kulkevat usein käsi kädessä. Kun olen kotikäynneillä tavannut tällaisia yksinäisiä vanhuksia ja jos olen kuuntelemalla ja mukana elämällä pystynyt edes hiukan auttamaan lähimmäistäni, ei käyntini ole ollut turha.

Toinen aivan yhtä tärkeä ryhmä ovat nuoret. He elävät jatkuvasti muuttuvassa elämäntilanteessa ja tarvitsevat tukea ja rohkaisua elämässään. Diakoniatyöllä on tässä mielestäni suuri mahdollisuus ja suuri vastuu.

Seurakuntalaisiin on ollut suhteelli-

sen helppo luoda kontakteja, niin nuoriin kuin vanhoihin. Ihmisten myönteinen ja asiallinen asenne diakoniatyötä kohtaan on tehnyt helppoksi työn aloittamisen ja sen suunnittelun.

Mitä odotan diakoniatyöltä?

Sellaisella diakoniatyöllä, joka on merkinnyt yksityisen ihmisen auttamista, on vuosisatojen perinteet. Mutta sen lisäksi että autamme yksittäistä ihmistä, meidän tulisi tiedostaa sellaiset epäoikeudenmukaiset järjestelmät, joiden johdosta toiset voivat hyvin, toiset huonosti. Eli meidän tulisi jatkuvasti etsiä ja selvittää kärsimyksen syvimpiä syitä.

Ihmisten vieraantuminen toisistaan tuo diakonialle uusia haasteita. Sen tehtävänä on auttaa ihmisiä yhteyteen toistensa kanssa.

Diakoniatyön voimanlähteenä tulisi olla tietoisuus siitä, että oma elämä ja koko maailma on kaikesta huolimatta Jumalan kädessä.

Entä kirkkomusiikin alalta?

Neljä kuukautta kirkkomuusikkona on kulunut Tarvasjoen seurakunnassa. Periodi on varsin lyhyt, jotta voisi tuoda esille mitään merkittävää.

Mutta: Päivä vain ja hetki kerrallansa...

Seurakunnan musiikkielämää sävyttää uusi virsikirja. On tullut uutta ja on restauroitu vanhoja sävelmiä, ts. saatettu alkuperäiseen asuunsa. Tekstejä on muokattu nykysuomeksi. Opettelemista tulee.

Jos on uutta, on myös vanhoja, *hyviksi havaittuja, jotka ovat pysyneet sellaisinaan muuttamattomina.*

Vuonna 1984 julkaistiin virsikirjaehdotus, jota Tarvasjoen seurakunnassa on käytetty alusta alkaen.

Kokemuksia

- ystävällinen vastaanotto
- uusien virsien hallitseminen varsin laajassa mittakaavassa
- vireästi toimiva kirkkokuoro
- jumalanpalveluksissa suurena apuna nk. koraalikuoro
- myönteinen asenne virsiharjoitukseen pitäjällä
- musiikki tavoittanut eri ikäryhmiä lapsista vanhuksiin
- vireä lauluryhmä, kokoonpanoltaan 6-7 laulajaa, 4-ääninen

Tulevaa

- Tärkeimpänä lieenee uuden virsikirjan "sisäänajo".
- Muista suunnitelmista en osaa sanoa enempää.

Tapio Eronen

Lastenohjaaja
Henny Mahlamäki:

Mitä päiväkerhoon kuuluu?

Kuinka paljon lapsia oli päättäneenä toimikautena?

Lapsia oli päiväkerhossa 81. Ryhmiä 6. Ryhmissä keskimäärin oli 15 lasta, 6-vuotiaita 21, 6 vuotiaat kokoontuivat kaksi kertaa viikossa.

Milloin taas päiväkerho alkaa?

Päiväkerhot alkavat ma 31. 8.-87 klo 9.00

Milloin voi kerhoon ilmoittautua?

Kerhoon voi ilmoittautua ma 24. 8.-87 klo 14.00-18.00 välisenä aikana seurakuntatalolla, puh. 767 181 tai käydä henkilökohtaisesti ilmoittautumassa ja samalla tutustua kerhotilaan sekä lastenohjaajiin.

Ensi syksynä tulee muutoksia kerhon ryhmäkokoihin. Millaisia?

Ensi syksynä on seurakunnassamme kerhoikäisiä lapsia seuraavasti: 6 vuotiaita 31. Viisivuotiaita 34 ja 4-5 vuotiaita 21. Näin suurissa ryhmissä ei voida työskennellä, joten 6 vuotiaat on jaettava kahteen eri ryhmään ja 4-5 vuotiaat kolmeen eri ryhmään. Silloin ryhmäkokoon on 17-18 lasta ryhmässä, mikä on jo suuri ryhmä ottaen huomioon KKK suosituksen, joka on 15 lasta ryhmässä. Kolme vuotiaiden kerho lopetetaan syksystä -87 edellä mainituista syistä. On katsottu, että kouluun lähtevien 6 vuotiaiden pitäisi saada kokoontua kaksi kertaa viikossa, mikä on tämän ikäisille toivottavaa. Pienet kolmevuotiaat voivat odottaa vuoden ja aloittaa kerhon sitten täydellä touhulla.

Mitä toivomuksia sinulla on päiväkerhon tulevaisuutta ajatellen?

Tarvasjoella lähes kaikki kerhoikäiset tuodaan päiväkerhoon, joka on suurin viikottain kokoontuva ryhmä seurakunnan toiminnassa. Tästä kiitos vanhemmille! Olisi toivottavaa, että kaikki kerhoikäiset lapset voitaisiin jatkossakin ottaa päiväkerhoon, vaikka lapsilukumäärä kasvaisikin. Monissa muissa seurakunnissa lapset voivat kokoontua kaksi kertaa viikossa. Toivoisin sitä Tarvasjoellakin. Se tietysti tarkoittaisi, että olisi lastenohjaajia enemmän ja kerhotiloja ainakin

kaksi. Kerhotilojen pitäisi olla riittävän suuria leikkejä ja askarteluja ym. varten.

Viime talvena tapahtui varmaan paljon hauskaa kerhossa. Kerro jokin huvittava asia!

Kyllähän kerhossa sattuu päivittäin hauskoja juttuja, mutta ne liittyvät johonkin tiettyyn tilanteeseen ja niitä on vaikea jälkeensä kertoa. Mutta niinkuin kaikki tietävät, lapset ovat vilpittömiä ja avoimia. He puhuvat asioistaan, niin iloistaan kuin murheistaankin vilpittömästi. Usein ne ovat hauskoja juttuja, mutta ne ovat luottamuksellisia, joten niitä emme kerro.

Mutta eräs tällainen huvittava tapaus oli, kun aamuhartaudessa raamatunkertomus havainnollistettiin flannellokuvin ja laitettiin keltainen flanellikangas seinälle maalarinteipillä kiinni. Eräs tyttö oli kotona kertonut, että Maija se siellä kerhossa laittoi wc-paperia seinään teipillä kiinni ja siinä näytti kuvia Jeesuksesta.

Henny, mitä kesällä?

Vietämme 3. 7. uintipäivää lammen rannalla Pappisissa ja Säästöpankki maksaa viulut! Lisäksi teemme kesäretken, johon otamme vanhemmatkin mukaan. Tämä elokuun alussa tapahtuva retki suuntautuu Tampereelle Särkänniemeeseen. Lapset ja vanhemmat, tulkaa mukaan!

Juuret Tarvasjoella, yrittäjänä muualla

Reijo Lehtisen tarina.

Synnyin vuonna 1934 Tarvasjoella Horristen Kotamäessä, jossa isäni tuolloin oli tallimiehenä. Asumme punaisen yläriivin pohjoisen puoleisessa päässä, josta oli hyvä näköala, niin pihalle, kuin tallin ja navetan suuntaan. Tuon ajan valtaelinkeino oli maatalous ja taloissa oli paljon väkeä. Sen ajan työmenetelmissä tarvittiin paljon ihmistyövoimaa. Melkoinen oli Kotamäenkin työmiesten joukko, joka ikkunamme alle tallin eteen, aamuisin kokoontui kuulemaan isännältä päivän töitä. Siitä siten hajaannuttiin työkohteisiin. Toiset ottivat tallista hevosen, toiset liiterin seinältä työkaluja tarpeittensa mukaan ja hetken kuluttua piha oli miehistä tyhjä. Naisten puolella jatkui hyörinä läpi päivän. Talossa oli karjankon lisäksi monia harjoittelijoita. Koskaan ei työn ja toiminnat äänet arkipäivisin kokonaan tauonneet ja elämä sykki vilkkaana lapsuuteni pihapiirissä. Koska talossa oli aina paljon tyttöjä, pyrkivät kylän pojat niitä iltaisin tapaamaan. Isäntäväki koetti kyllä tyttöjä parhaansa mukaan varjella, mutta monia elämänikäisiä suhteita kuitenkin niillä nurkilla solmittiin.

Kouluni aloitin Suurilassa vuonna 1941 opettaja Aili Keskitalon tiukassa komennossa. Koulu- ja lapsuusmuistot ovat sotavuosista huolimatta mukavia. Kesäisin uitiin Tarvasjoessa ja urheiltiin paljon. Talvella hiihrettiin metsissä tai laskettiin Sakhurassa tai joentörmäillä mäkeä. Siirtoväen tultua Karjalasta oli heitä Kotamäessäkin monta perhettä. Kaikilla oli tuohon aikaan paljon lapsia. Leikkiveri löytyi aina ja joskus meitä oli mm. uimassa monia kymmeniä. Eipä olisi uskonut, että meistä tuon päivän räkänokista kerran tulisi monenmoisia ammattimiehiä, opettajia, kauppiaita, nuorisohjaajia, sairaanhoitajia, meijerikköjä, pääluottamusmiehiä, poliiseja, rovestin rouvia jne.

Kun tänä päivänä ajan autollani lapsuuteni maisemien ohitse, ihmettelen hiljaista kylän raittia ja kaipaen lapsuuteni elämää. Ei meillä tämän päivän mittapuun mukaan aineellisesti niin hääviä se elämä ollut, mutta kaikki oli tyytyväisiä ja elämänpiiri oli rikkaampaa.

Koulun loputtua 1947 pääsin Kotamäkeen töihin. Nuorelle pojanklopille oli hieno asia ansaita itse joku markka omaa rahaa. Vuonna 1949 isäni muutti pois Kotamäestä Suitsulaan itsenäisesti maata viljelemään. Muutin myös perheen mukana ja muistan muuton Horrista haikeana tutusta elämänpiiristä ja kavereista erilleen.

Itsenäiseksi yrittäjäksi

Tuohon aikaan Arvi Numminen, joka myös oli Horristen poikia, toimi Tarvasjoen Osuuskaupan maatalousosaston hoitajana. Saman vuoden syksyllä, kun olimme muuttaneet Suitsulaan, hän tuli pyytämään minua töihin osuuskaupalle. Arvi Numminen oli minulle oiva oppi-isä. Hän ehdottomasti vaati mm., että kun työ tehdään, se tehdään heti kunnolla. Se opetus on pysynyt koko elämäni mielessä. Sen ajan työtovereitani olivat mm. Alpo Eskola ja johtaja Yrjö Tuomola, kuten oheinen kuva kertoo.

Osuuskaupasta menin sotaväkeen ja sieltä vapauduttuani menin avioon. Ensimmäinen yhteinen työpaikka vaimoni kanssa löytyi Yläneeltä, jonne menin Yläneen Ol. Heinjoen myymälän hoitajaksi. Yläneeltä muuttimme Euraan Osl. Kehään, jossa olimme v.teen 1958.

Eräs tammikuun päivä vuonna 1958 oli käännteentekevä elämässäni. Sen päivän Turun Sanomissa oli ilmoitus, jossa tarjottiin vuokrattavaksi kaupaa Marttilan Rahkiassa. Kiinteistön, joka oli entinen OL. Martinmaan myymälä, omisti tarvasjokelaissyntyinen pankinjohtaja Toivo Vastamäki Loimaalta. Soitin hänelle ja niin kaupat syntyivät. Näin minusta tuli itsenäinen yrittäjä, kauppias. Appiukon avustuksella sain Marttilan Säästöpankista pienen shekkiluoton, jolla ostin Keskosta alkuvaraston. Täytyy myöntää, että alku otti koviin. Elettiin nousevan kulutuksen aikaa ja pikkuhiljaa mentiin eteenpäin. Myyntiin oli tulossa täysin uusia myyntiartikkeleita, kuten TV ja muut sähkökäyttöiset kodinkoneet.

Monet illat kiskoin tv-antenneja talojen katoille. Eräs merkittävä kaupan kohde oli myös öljykamina, joita maaseudulle 60-luvulla asennettiin todella paljon.

Vaikka liikevaihto ja kaupankäynti kasvoivat ihan tyydyttävästi, niin kuitenkin oli havaittavissa merkkejä tulevasta muutoksista. Isot marketit ja tarvaratalot tekivät tuloaan ja maaseudulta vähenevä väestö alkoi ostaa ostoksiaan kauempaa. Autourheilua harrastavana olin ollut jo pitempään kiinnostunut aivan uudesta alasta, nimittäin huoltoasemasta ja bensiini-kaupasta. Kyläkaupan myyminen vuonna 1965 onnistui vielä hyvin ja saman vuoden heinäkuussa aloitin huoltamon rakentamisen Oripäähän. Joulukuussa olivat jo avajaiset ja yrittäminen uudella alalla alkoi.

Taas olivat edessä kovat ajat, mutta eteenpäin päästiin. Autokanta onneksi kasvoi jatkuvasti ja alan palveluilla oli kysyntää.

Kaupanalalan keskittyminen taas osoitti, että siirtyminen K-kauppiasmaastoon bensiinimyyjäksi oli oikeaan osunut ratkaisu. Yritys on meille vaimoni kanssa yhteinen, sillä vaimo hoitaa kahviota. Yrittäminen on niin vaihtelevaa ja mielenkiintoista, ettei työpäi-

vän pituuttakaan aina huomaa. Kuitenkin yrittäjänkin on joskus ladattava akkuun ja rentouduttava. Minulle holkkipolku ja hiihtolenkki ovat sitä. Sauna niiden päälle antaa kummasti voimaa. Myös päivä kesämökillä luo uutta energiaa.

Olen kohta 30 vuotta ollut yrittäjänä, enkä kadu päätöstäni. Pakostakin kyllä joskus miettii mikä saa ihmisen hylkäämään varman työpaikan, kesä- ja talvilomat, vapaat viikonloput ja monet sosiaaliedut ja lähtemään yrittäjän kivikkaiselle tielle. Yrityksen laajetessa on tullut vastaan monia vaikeita ongelmia ja monta murhetta saa vapaa-aikanaankin ratkoa. Aina vaan kuitenkin tulee uusia yrittäjiä ja sanoisin, että jokainen on oman onnensa seppä. Onneksi Suomi on ollut yrittäjällekin hyvä maa ja toivottavasti niin on jatkossakin.

Oripäässä 17. 04. 1987
Reijo Lehtinen

Diplomikauppias V.R. Lehtinen

Kautta Paimionjokilaakson ja laajemmaltikin tunnetaan Lehtisen Ville – lähimmäisten kanssa sujuvasti toimeentuleva, uuras ja taitava liikeihminen. Kun yrittäjämme Ville on lähtöisin Tarvasjoelta, pyysimme häntä kertoilemaan jotakin elämänsä tiestä ja ratkaisuisista. Näin muistelee Ville Lehtinen, joka viettää eläkepäiviään Turun läänin Koskella:

Vuonna 1921 tammikuun 25. päivänä Kuusimäen torppaan syntyi Anton Rudolf Lehtisen ja vaimonsa Hilma Matildan, o.s. Kankare, perheeseen neljäs lapsi. Hänet vietiin pyhälle kasveille ja nimeksi kirkonkirjoihin merkittiin Viljo Rikhard. Minähän se olin. Meitä lapsia oli kaikkiaan seitsemän, joiden muodostamassa katraassa kasvoim. Lapsuus oli työntekoa sekin: jo kansakouluiässä jouduin iltapäivisin tekemään n.s. suvipäiviä ja kun kansakoulu oli käyty, odottivat päivätöitä. Kävin rippikoulun.

Tuossa vaiheessa menin kysymään kirkonkylän Isotalosta renginpaikkaa. Se onnistui. Talossa oli isäntänä Valtteri, jolta sain runsaasti elämänviisautta ja -taitoa. Hän oli työnantajana sekä ankara että oikeudenmukainen. Hän oli toden totta hyvä kouluttaja nuorelle miehelle. Olen hänelle kiitollinen, koska myöhemmin jouduin itsekin työnantajan asemaan. Isossatalossa toimin n.s. luottorengin, ainoastaan minä sain ajaa uutta traktoria, jonka käytöstä muut saattoivat vain unelmoida. Sota-aikanakin päästessäni työlomalle kyntelin kaikki talon pellot.

Sodan vuodet olisivat tietysti kirjan arvoinen asia sinänsä. Raskaita marsseja, nälkää, vilua, mutta myös lujia toveruussiteitä miesten kesken. Olin myös pienen aikaa eversti Sakari Simeliuksen taistelulähetin. Hänestä tuli aikanaan Puolustusvoimien komentaja.

Sotareissulta palattuani kotiseudulle tein hyvin vaihtelevaa työtä. Etupäässä olin rakennus- ja metsätoissa. Vuonna 1947 iskin silmäni Lahja Saloseen, taivassalolaiseen neitoseen, joka tuolloin työskenteli osuuskaupan palveluksessa. Menimme avioliittoon ja niin alkoi yhteinen taival Tarvasjoen Uudentalon suojissa. Sieltä käsin kävin kirvestöissä. Viimeisen rakennustyöni tein kirkonkylässä Eino Helströmin autokorjaamossa. Kun siellä vietettiin harjakaisia, tein ratkaisevan eleen, pauskasin oman kirveeni metsään! Tiesin jo siinä vaiheessa, että vaimoni Lahja pääsi kaupunkunta Vakon Isonperän myymälänhoitajaksi – ja lupasi ottaa minut mukaan juoksupojakseen!

Pois heittämäni kirvestä on minulle muistoksi hakenut Seppälän Leevi. Uutterista yrityksistään huolimatta hän ei ole onnistunut sitä löytämään.

Reijo Lehtisen monipuolinen Shell-huoltamo Oripäässä.

Tavaratalo Villentori Kosken keskustassa.

Samasta kirveestä on myöhemmin paljonkin puhuttu ja se on muodostunut eräänlaiseksi elämäni symboliksi. Vuonna 1948 muutimme Lahjan kanssa Mellilään, ja tällöin alkoi varsinainen ja vaiherikas kauppa-ala. Aivan aluksi olin Vakon viljavarastolla,

tavuutta. Asiaa pohdiskellessamme toiminimi Oskari Heikkilästä Loimaalta otettiin yhteyttä myös näissä merkeissä. Siinäpä oli kipinä, joka johti suotuisaan tulokseen. Vuokrasimme vuonna 1954 Kosken Sorvas-ton kylästä Kärrin kiinteistön. Siinä

Lehtisen kauppiaspari 50-vuotispäivänä.

ja sen jälkeen vuonna 1949 pääsimme isompaan myymälään Someron Vi-lukselaan. Me molemmat saimme siellä töitä saman katon alla. Oltuamme vilukselaisia kaksi vuotta oli taas muutto edessä. Nyt, vuonna 1951, muutimme Turunläänin Kosken puolelle Hongiston myymälään. Se olin myynniltään jo huomattava liike. On sanontatapa: Eteenpäin elävän mieli. Niinpä kävikin ajatuksissa, että voisi-han ainakin yrittää omien siipien kan-

oli ennen ollut osuusliike Kehitys. Ensi askeleet olivat tietenkin arkoja, eiväthän omat resurssit olleet vahvat. Kuitenkin oma ja vaimoni työpanos oli sen verran sitkeää, että jo kolmen vuoden kuluttua hankittiin myymälä-auto. Sillä palvelimme koko pitäjää. Koska olimme vuokrahuoneissa ja kun kirkonkyläetäisyys asetti jonkin verran esteitä kaupalle, alettiin ajatella siirtymistä kirkonkylään.

Kun oli päästy vuoteen 1960, ra-

kennustyöt saatiin kuntoon Kosken kirkonkylässä. Nyt oli pieni myymälä ja varasto keskellä Tuimalaa. Olipa meillä silloin jo kohtalaisesti perhettäkin; oli siunaantunut kaksi tyttäätä, joista tosin kumpikaan ei ole hankkinut elämänpuutaan liikealalla. Kirkonkylän myymälää laajennettiin aina sen mukaan kuin liike kasvoi.

Vuonna 1970 tapahtui kauheita. Tuli tuhosi koko liikerakennuksen lähes maan tasalle. Tulipalosta sain pelastetuksi vain myymäläauton, joka illalla oli lastattu valmiiksi lähtemään lenkille. Niin myöskin kävi, että auto lähti aivan aikataulunsa mukaisesti kierrokselleen. Liikkeeseen tullessa asiakkaat näkivät hämmästykseseen vain kasan nokisia rakennusjätteitä ja savua. Suomalaisella sisulla lähdimme heti eteenpäin. Vuokrasimme LSO:n tyhjiällä olleen myymälän ja jo kahden vuorokauden päästä avasimme väliaikaisen kaupan. Samalla alettiin kovaa kiirettä pitäen rakentamaan uutta ja entistä nykyaikaisempaa liikettä. Se avattiinkin saman vuoden joulukuksi. Näin liike kehittyi isoksi tarvataloksi. Sekin puhuu puolestaan, että meillä oli palveluksessa lähes 30 henkilöä.

Vaikka itse ammatti on ollut kovin aikaavievää ja omalle perheellekin on aviopuolison ja isän pitänyt edes hie-man antaa aikaa, olen kuitenkin tullut vedetyksi mukaan monenlaiseen liikealan järjestötoimintaan. Istuin vuosia Keskon hallintoneuvostossa ja erilaisissa jaostoissa. Jossakin vaiheessa Suomen Yrittäjien Keskusliitto myönsi kultaisen yrittäjäristinkin. Näissä merkeissä sain tutustua lähes kaikissa Euroopan maissa liike-elämän muotoiluun. Kiinnostus yhteiskunnallisten asioiden näkemiseen vei minut kunnanvaltuustoon ja erinäisiin

lautakuntiin, myös Marttilan Seudun Puhelinosuuskuntaan on ollut kunnia tutustua. Leijonajärjestön kuukausi-kokouksissa tapaa paikallisia miehiä, joiden kanssa voi suunnitella yhtä ja toista seudun parhaaksi. Metsästys on ollut lepuuttavaa harrastusta liikekiireiden väliin.

Iän karttuessa tuli mieleen eläkeai-ka. Jos tähän saakka olimme vaimoni Lahjan kanssa työskennelleet uusia saavutuksia kohden, nyt liikettä piti alkaa jarruttelemaan. Lopulta päädyttiin myyntiin. Tämä merkitsi rauhallisemman elämäntyylin alkamista.

Tarvasjoella siis keikkui synnyinkehtoni. Sinne ja myös muualle Varsinais-Suomeen olen liikeyhteyksieni jälkeen saanut sukeltaa uudella yllättävällä tavalla. Ystäväni, asessori Jaakko Seppä on kiinnostunut sukujen selvittämisestä. Niinpä hän innostui Lehtisen – Grahnin suvun vaiheista. Tuloksena oli suurehko teos ”Viljo Rikhard Lehtisen 355 esi-isää ja -äitiä” asianomaisine sukukarttoineen. Paljon elettyä elämää kiintoisine yksityiskohtineen tavoittaa tämän päivän lukijan.

Koko kauppiasurani aika oli mitä värikkäintä ja vaiherikkainta, mutta samalla myös raskasta ja työntäyteistä. Usein teimme vaimoni Lahjan kanssa työtä lähes kellon ympäriinsä. Ja kuitenkin taisivat siinä välillä tulla omat työtökin, Sinikka ja Sirkka hoidetuiksi. Nyt elämä on tasaantunut. Voi vain ajatella, miten olivat asiat ennen, miten nyt. Sanon mielelläni, että jos pantaisiin uudelleen ammatinvalinnan eteen, niin kyllä ehkä samalla tavalla aloittaisin. Voisin hyvinkin yhtyä sanoihin Rautavaaran tapaan: ”En päivääkään vaihtaisi pois”.

Sankarit elävät vielä joukossamme

Olemme juuri viettäneet ensimmäistä kansallista veteraanipäivää. Juhlapuheissa ja lehtikirjoituksissa ovat ajatukset taas kulkeneet viime sotiemme vaiheisiin ja sotaveteraanien tuon aikaisiin koviin koettelemuksiin. Vieno Nurmen elävästä, yksityiskohtaisesta ja autenttisesta Tarvasjoen komppanian sotapäiväkirjasta on Tarvas-lehti pyytännyt lyhennelmää jatkosodan alun kovista taisteluista Itä-Karjalassa. Tällä kerralla se kertoo perjantaista lokakuun 3 päivästä, joka kaikille mukana olleille on jäänyt mieleen ankarista hyökkäyksistä Säämäjärven pohjoispuolella Suojärven – Muntjärven tien suuntaan, mutta myös tuon päivän aseveljeydestä, rohkeudesta ja uhrautumisesta toisten puolesta.

Kohti Karhumäkeä

Itä-Karjalan pääkaupunki Petroskoi oli vallattu 1. 10. 1941. Nyt taistelut vyöryivät kohti Karhumäkeä, joka oli tärkeä rautatieasema Äänisjärven pohjoispäässä. Majuri Janssonin johtama pataljoona, johon Tarvasjoen komppania kuului, hyökkäsi Suojärveltä Muntjärven suuntaan ja oli edellisinä päivinä käynyt kovia taisteluja. Edellisen päivän taistelussa olivat tarvasjokelaisista kaatuneet Lauri Mansikkaniemi, Esko Virtanen ja Arvo Lehtinen sekä haavoittuneet mm. Kaarlo Mäkinen, Hannes Heikkilä, Henrik Lehtinen ja Toivo Lehtonen.

Tarvasjoen komppanian päällikkö luutnantti Niemi oli heikko johtaja, joka pyrki hyökkäämään menetyksiä laskeutumalla ja miehiä säästämättä. Itse hän pyrki olemaan suojassa joukkojen takana. Luottamus miesten ja hänen väliltä oli viime päivinä miltei mennyt. Jo pimeässä oli aamulla tehty tien suuntaa hyökkäys venäläisten asemia vastaan raskain tappioin, jossa tarvasjokelaisista mm. Toivo Säteri

oli kaatunut ja Martti Isotalo ja Rikhard Valkonen haavoittuneet.

Kello 7.30 valmistauduttiin toiseen hyökkäykseen. Vänr. Olavi Kuukkalan joukkue oli ketjussa valmiina lähtöön. Ensi tavoitteena oli maantien saavuttaminen, jolloin joukkueelle alistetut I-joukkueen miehet lähtisivät perässä hyökkäykseen ja yhdessä oli tarkoitus jatkaa tien suuntaisesti. Hyökkäystä ei valmisteltu raskaammalla aseistuksella, vaan ainoastaan kaksi paimiolaisten konekivääriä antaisi joukkueelle tulitukea.

Kuukkala miehineen lähti hyökkäämään, ketjussa kovin juosten, rinnettä alas maantietä kohden. Venäläiset, jotka tukikohdassaan odottivat suomalaisten uutta hyökkäystä, avasivat heti voimakkaan tulen. Omat konekiväärit eivät pystyneet minkäänlaiseen suojaukseen. Vaikka maantie oli vain lyhyen juoksumatkan päässä, sinne pääsi ainoastaan viisi miestä. Toisten oli pakko vetäytyä jo ennen takaisin venäläisten ylivoiman ja murhaavan tulen alta.

Komppanian päällikkö Niemi ei komentopaikastaan notkelmasta nähnyt lainkaan taistelualueelle. Siksi hän komensi I-joukkueen miehiä lähtemään nopeasti eteenpäin. He eivät kuitenkaan lähteneet nähdessään kuinka toisille kävi. Nyt Niemi kirosi ja huusi syvennyksestään hurjana: ”Eteenpäin, eteenpäin.” Silloin pikakivääriasemastaan Arvo Lehtinen lähti toisten kielloista huolimatta, mutta ei päässyt tulen askeleen, kun vihollisen luoti jo osui jalkaan.

Venäläisten tulen alta alkoi miehiä päästä eturinteestä takaisin linjan taakse, eräät haavoittuneistakin. Rinteen keskelle jäi kuitenkin yksi mies, stm. Martti Vesala, joka oli joutunut shokkitilaan tai haavoittunut liikuntakyvyttömäksi. Pitkän ajan hän siellä vielä elikamalaa huutoa tuskissaan huutaen, eikä sieltä enää palannut.

Tarvasjoen komppania matkalla kohti Muntjärveä ja Karhumäkeä.

Joukkueen syöksyessä rinnettä alas olivat vänr. Kuukkala ja kers. Albin Lempa juosseet rinnakkain kaistan oikealla sivustalla. Rinteen puolivälissä Kuukkala siirtyi vasemmalle lähemmäksi joukkueen keskustaa. Lempa ja stm. Erkki Töyry jatkoivat suoraan alas, kohti maantietä. Oikealta noin 100 m. päässä olevasta asemasta ampuu venäläisten konekivääriä pitkin maantietä jatkuvaa tulta. Tielle saavuttuaan Albin ja Erkki löivät rinnakkain maihin ojattoman tien reunaan. Samalla venäläisten luoti repäisi Erkin paidan selästä poikki. ”Ja nyt mää lähen takaisin”, sanoi Erkki ja lähti. Joukkueen varajohtajana Albin ei voinut lähteä takaisin, vaan hyppäsi samassa ylös ja juoksi äkkiä tien yli. Tien takana oli kumpare, jonka yli hän aikoi juosta. Keskellä kumpareta jalka kuitenkin tarttui risuun ja risu heitti Albin selälleen nurin kumparelle n. 50–60 m. päähän venäläisten asemista. Albin tajusi heti, että nyt on oltava liikkumatta, venäläiset ehkä luulevat osuneensa häneen.

Sankariteko

Vähän Kuukkalan edellä juoksi Ren-gosta kotoisin ollut konepistoolimies Reino Seppälä. Hän pääsi muutaman askeleen yli maantien, missä venäläisten luodit hänet tavoittivat, emme

kuitenkaan tiedä kuoliko hän heti niistä.

Olavi Kuukkala ja stm. Sakeus Välimäki Koskelta juoksivat rinnakkain maantielle Olavin ollessa askeleen edellä. Siinä he molemmat haavoittuivat konekiväärin luotisuihkusta ja kaatuivat tielle. Sakeus jäi keskitielle, Olavi vähän yli keskien, josta hän kyynärpäiden avulla raahautui tien takareunaan. Sinne ei venäläisten konekivääriä tien pienen kaarron takia päässyt ampumaan ja Olavi oli pienessä suojassa. Sakeus jäi makamaan keskitielle pääsemättä liikkumaan, mutta oli yhä tajuissaan. Pajon hän sai kärsiä siinä. ”Taas tuli, taas tuli”, kuului valitus luotien osuessa häneen. Viimein elonliekki sammui, mutta luoteja osui häneen vielä paljon.

Albin makasi selällään kumpareella liikkumatta ja ajatteli miten menettelee. Hän kuuli Olavin huutavan lääkintämiehiä. Yhtään luotia ei tullut siihen missä hän makasi, vaan venäläiset ampuivat joukkueen vetäytyviä miehiä, jotka pian olivat pääsemässä mäen taakse. Tien suuntaisesti konekivääri ampui tasaisella rytmillä lyhyin väliajoin lyhyitä sarjoja.

”Pois täältä on päästävä ja pian”, oli Albin selkeä ajatus. Niin kauan kuin venäläiset ampuvat perääntyvää

joukkuetta, he eivät huomaa hänen olevan elossa, mutta kun joukkueen miehet pääsevät mäen taakse, huomio kiintyy häneen. Albin tiesi, että silloin on toivo mennyt. Pois pääsyyn oli vain yksi mahdollisuus: On juostava takaisin tien yli konekiväärin luotisuuhkujen välistä ja juostava tien vartta n. 40 m. päässä olevaan tukkikasan suojaan. Tähän ei hän halunnut kuolla venäläisten ampumana.

Kylmä hiki valui otsalta. Vilunvärinä kulki pitkin selkää Albinin odottaessa lähtövalmiiksi jännittyneenä vähän pitempää väliä konekiväärin loputtamaan ammuntaan. Tuli tauko. Albin sanoi mielessään: "Jumala auta, nyt on tarkan pelin paikka", hyppäsi samassa ylös ja juoksi yli tien ja tien vartta tukkikasan taakse. Konekivääri aloitti, mutta myöhästyi, eikä kiväärienkään luodit osuneet.

Juoksusta hengästyneenä tukkikasan taakse turvaan päässyt Albin vapisi pelosta. Hän risti kätensä Luojaansa kiittäen. Tähän hän kuuli Olavin vielä kerran huutavan lääkintämiehiä. Sitten hän alistui kohtaloonsa. Lääkintämiehiä ei enää ollut lähelläkään.

Tukkikasan takana kävi Albin kovan henkisen taistelun. Pitkään hän mietti mitä tehdä. Syvä velvollisuuden tunne vaati häntä auttamaan lähimmäistään, joka varmasti kuolee tuolla ellei saa apua. Kävipä mielessä ajatus, kuinka hän eilen illalla oli suuttunut Olaville, kun tämä ei ollut hänen pyyntönsä suostunut. Suuttumus oli kuitenkin unohtettu. Voimakkaampana iski mieleen toinen tunne. Se sanoi: älä ole niin hullu, että enää menet konekiväärien eteen, josta jo kaksi kertaa pelastuit. Sinne ei sinua kukaan nokota. Tukkikasalta lähtee matala notkelma, jota pitkin pääset pois, lähde heti. Tiellä hän näki Välimäen aivan Olavin vieressä ruumis luodinreikiä täynnä. Seppälä oli siellä takana, joko kuolleena tai kuolee kohta. Kuinka minä voisin sieltä Olavia auttaen päästä hengissä pois?

Albin istui tukkikasaan nojaten pää käsien välissä. Parhaan ratkaisun löytäminen kävi yhä vaikeammaksi. Yhä voimakkaammin sisäinen tunne kehoitti: Yritä hakea Olavi pois. Voit onnistua. Voi kulua pitkä aika ennen kuin komppania pääsee etenemään ja hän kuolee sitä ennen.

Albinin silmien eteen palautui näky talvisodasta. Juuri lomalta palannut komppanianpäällikkö, yllään uudet valkoiset turkit, juoksi pelastamaan perääntyessä linjojen väliin haavoittuneena jäänyttä alikersanttia. Muut eivät sinne enää olleet suostuneet menemään. Sille tielle molemmat kuitenkin jäivät.

Katkerä taistelu kahden vaihtoehdon välillä jatkui. – Jätänkö Olavin sinne ja lähdän itse täältä? Jos autan, voi edessä olla kylmä kuolo ja matka sinne mistä ei paluuta ole. Pelon ja epätoivon vallassa Albin anoi apua Taivaan Herralta ylimmältä. Rukoili voimaa voittaa vastukset, suojaa suureen vaaraan jonne velvollisuuden tunne kehoitti. Ajatukset selkenivät. Albin käsitti miten tulee toimia, eikä enää pelännyt.

Hän riisui manttelin yltään ja pisti sen tukkikasan alle, samoin kiväärin ja käsikranaatit. Pistoolin hän otti kotelosta pois. Laittoi sen remmistä kaulaansa ja piipun vyön alle. Sitten hän siirtyi tukkikasan Suomen puoleiseen päähän, josta hän näki Olavin tien toisella reunalla tukkikasan mitan oikealla. Albin huusi Olaville: "Yritä vetää itsesi tähän minun kohdalleni. Minä hyppään tielle ja vedän sinut yli, mutta pysy tien sillä reunalla." Olavi saikin kyynerpäiden avulla laahattua itsensä tien toiselle puolelle Albinin kohdalle. "Käänny selällesi ja ole valmiina, minä vedän kädestä", käski nyt Albin.

Venäläiset ampuivat jatkuvasti tien ja tukkikasan suuntaan. Ilmeisesti he

olivat huomanneet Albinin juoksun ja epäilivät kasan takana olevan muitakin suomalaisia. Tien pinnasta lähteneet luotien kimmokkeet vihelsivät ilmassa.

Tien toisella reunalla Olavi makasi selällään käsi koholla. Albin lähtövalmiina tukkikasan päässä toisella puolen. Hän odotti ja odotti, että tulisi vähän pitempi väli venäläisten konekivärin tasarytmiseen ammuntaan. "Loppuu niidenkin patruunavyö ja ennen kuin uusi vyö on paikalla minä ehdin", oli suunnitelma hänen ajatuksissaan. Sitten sarjan väli tuli pitemmäksi. Nyt voi olla se hetki. Samassa Albin hyppäsi tielle, juoksi nopeasti yli ja tarttui Olavia kädestä kiinni. Samaa vauhtia hän tuli takaisin vetäen laahaamalla Olavia yli tien tukkikasan taakse. Sinne he pääsivät vain hetkeä ennen, kuin venäläisten konekiväärissä oli uusi vyö paikallaan ja ammunta alkoi.

Albin katsoi maastoa. Tukkikasan takaa lähti Muntjärven suuntaan, rinteitä viistoon ylöspäin, vähän matalampaa maastoa. Sitä pitkin ryöimällä noin 50 metriä pääsisi rinteeseen keskivaiheille, jossa jo olisi kuollutta kulmaa. Mutta poispääsyn mahdollisuutta sieltä ei ollut.

Tähystäjä juoksuhaudassa.

Siihen suuntaan lähdettiin matkaan. Olavi makasi selällään. Albin oli vieressä vatsallaan oikea käsi Olavin kainalon ympärillä. Näin hän lähti Olavia hinaamaan mäenrinteen kapeaa notkelmaa viistoon ylöspäin vemmalla kädellään vetäen sammalista ja mistä vain kiinni sai ja saappaan kärjillä etsien maasta työntövoimaa. Venäläiset huomasivat liikkeen ja saattoivat heitä pikakiväärillä. Parikymmentä metriä päästiin onnellisesti eteenpäin ennen kuin venäläisten luoti lävisti Albinin karttalaukun. Sitten oli edessä talvella kaadetun kuusen latva poikittain. Kiertämään sitä ei päässyt. Albin tunki itsensä sen alle ja heitti selällään sen ylitse taaksepäin. Jatkettiin hidasta hinaamista. Matka edistyi 20–30 sm. yhdellä ponnistuksella. Jälleen oli latva edessä. Siitä onneksi selvittiin kuten ensimmäisestä.

Hitaasti matka jatkui. Nyt nousi Albinin takamus liian korkealle ja heti vihelsi vihollisen luoti takataskussa olleen muistikirjan lävitse. Olavi, joka koko ajan oli ollut toivorikas, alkoi tulla toivottomaksi: "Kuule Alpo, me ei päästä täältä enää koskaan pois". Albin lohdutti ja rohkaisi, sillä hän uskoi päästävän perille asti. Notko syveni, mutta taas oli latva poikittain edessä ja toinen ristissä sen päällä. Ei päässyt alta, eikä kiertämään, mutta suojaa oli niin paljon, että matalana pysyen pääsi ylitse. Albin sai Olavin hartiat nostettua latvan päälle ja meni itse latvan ylitse. Sitten hän kylellään maaten ja jalat puuta vasten tukien veti takin olkapäistä Olavin latvan yli. Olavin reidestä katkennutta jalkaa koski vetäminen kovin. Siksi hän pyysi: "Älä vaan toista kertaa vedä enää latvan yli."

He tulivat rinteessä siihen kohtaan, johon aivan lähelle Martti Vesala oli haavottuneena jäänyt. Vieläkin hän kuului tuskissaan vaikearvoan, mutta auttaa ei kukaan voinut. Albinin ponnistelut alkoivat ottaa voimille. Taas oli latva edessä. Voima ei enää riittänyt sen pois heittämiseen. Latvan alit-

se oli mentävä, vaikka vaikeaa se oli. Vielä muutama metri eteenpäin ja silloin he tulivat alueelle, jossa uskalsi jo kontata.

Silloin siellä jossain.

Viimein omien puolelle

Koko poistulomatalla ei Olavi ollut yhtään kertaa valittanut, vaikka varmasti kovin koski reidestä katkennut jalka. Sen ulospäin kääntynyt jalkaterä laahasi ryhdittömästi epätasaisessa maassa. Vain muutaman kerran hän oli pyytänyt: "Levätään vähän..."

Omien puolelta mäen päältä näki kaksi miestä Albinin toiminnan rinteessä. Heidän toimestaan lähetettiin Naskarla-niminen mies konekiväärikomppaniasta tuomaan paareja Albinia vastaan. Naskarla makasi paareineen suojaisella alueella, kun Albin sai raahattua Olavin parinkymmenen metrin päähän hänestä. Albin huusi Naskarlalle: "Tuo parit tänne". "Ei sinne uskalla tulla, kuulee siäl", kuului vastaus. Heigästynyt ja väsynyt Albin pyysi useita kertoja Naskarlaa tulemaan lähemmäksi ja vakuutti hänen olevan täysin suojassa, kunhan vai pysyy matalana. Viimein Naskarla toi parit. Ne käännettiin ylösalaisin, jotta ne tulivat matalemmiksi ja Olavi vedettiin niille. Nyt kulku sujui jo paljon paremmin kummankin miehen vetäessä parien sivuilla. Lähempänä linjaa tuli korp. Hannes Salonen vielä kolmanneksi vetäjäksi.

Paarintuojat tulivat linjan lävitse juuri sen notkelman kohdalla, jossa komppanianpäällikkö luutn. Niemi oleili. Nytkin hän oli polvillaan maassa musta sadetakki päällä, kun paarinkantajat tulivat kohdalle. Heti syntyi voimakassanainen sanominen Niemelle siitä mitä komppanialle äskeisissä hyökkäyksissä oli tapahtunut.

"Älä kaikkia Tarvasjoen miehiä tapaa", huusi tuskainen Olavi.

"Sä s-na tapat koko komppanian", jatkoi vihasta säkenöivä Albin Niemelle. "Eks sää jumalaut nähny mihin sää kolmannen joukkueen jo ajoit: Suoraan vaan rintamahyökkäykseen ilman minkäänlaista tykistön valmistelua. Makkaat itte jossain kuopas kaukana tilanteesta, vaikka pitäis olla komppanian mukana, mutta karjut vaan miahii menemään päin kuolemaa kuin p-le".

Komppanian kokit.

Olavi yritti jo tyyntytellä Albinia. Ilmeisen pelkäävä Niemi koetti selittää, että hän saa käskyt ylenpää. "Mutta komppanianpäällikön vallassa ja harkinnassa on, millä tavalla käskyt toimeenpannaan. Sää s-na et tiedä tilanteestaka mittään", jatkoi vielä Albin.

Vähän ennen Olavin ja Albinin tuloa oli Niemi käskennyt lähettinsä Venne Pelttarin viedä pataljoonanko-

mentajalle tiedon siitä, että hyökkäys oli epäonnistunut. Olavi Kuukkalan matka kulki nyt jsp:n kautta sotasaaralaan ja sota oli hänen kohdaltaan sodittu.

Pataljoonan komentaja vapautti Niemen komppanian päällikön tehtävistä iltapäivään asti ja kutsui luokseen luutn. Lampolan käskien hänen hyökätä Tarvasjoen komppanian kanssa. Neuvottelussa Lampola kuitenkin katsoi toivottomaksi suoran hyökkäyksen ja esitti hyökkäystä vasemmalta kiertäen selustaan. Tähän pataljoonan komentaja suostuikin. Lampola pyysi myöskin, ettei Tarvasjoen komppania enää hyökkäisi raskaiden tappioiden jälkeen, vaan että hän saisi Kosken komppanian komentoonsa.

Aamu- ja keskipäivä oli linjalla rauhallisempaa, mutta klo 13.55 alkoi suomalaisten puolelta 5 min. keskitys venäläisten tukikohtaan, jota seurasi välittömästi Lampolan johtama hyökkäys. Noin klo 15 mennessä oli viimeinenkin nummentörmä sitkeästi puolustavilta venäläisiltä vallattu, mikä oli maksanut Kosken komppanialle monen miehen menetyksen.

Tarvasjoen komppania oli ollut reservissä ja klo 16.00 aikoihin sai Niemi takaisin päällikkyytensä. Nyt alkoi komppanian eteneminen haravoimalla tien sivustoilta. Nyt vasta saimme pois aamulla linjojen väliin haavoittuneena jääneen Stig Fahlerin ja kaatuneiden ruumiit. Kuukkalan lähelle jääneeltä Seppälältä venäläiset olivat vieneet konepistoolin ja ilmeisesti ampuneet häntä otsaan. On varmaa, että ilman Lempan pelastamista Kuukkalalle olisi käynyt samoin, eikä hän olisi selvinnyt elävänä linjojen välissä yli seitsemää tuntia.

Edetessään komppania valtasi lyhyen taistelun jälkeen tien oikealla puolella venäläisten suuren maanpäällisen punkkerin. Siitä noin kaksi kilometriä eteenpäin komppania saavutti tavoitteensa: 4 km pitkän avonaisen suon reunan, jonka yli tie jatkui. Venäläiset olivat asemissa suolla kaartuvan tien takana ja suuressa suosaarekkeessa, jonka maantie ylitti.

Viimein tuli ilta

Komppania jäi aseisiin jonkin matkaa suon reunasta hyvin suuria mäntyjä kasvavalle matalahkolle rinteelle. Ilta oli tullut, mutta täysikuu oli niinirkas kuin vain olla voi. Vielä klo 20.00 alkoi tykistön ja tien suuntaan tuotujen suorasuuntaustykkiä keskitys venäläisten suolla oleviin aseisiin, jota seurasi Kosken komppanian hyökkäys. Kirkkaassa kuutamossa venäläisten tuli oli kuitenkin niin kova, että hyökkäys tyrehtyi. Koskelaiten oli vaikea päästä palaamaan suolta, vaikka Tarvasjoen komppania pyydettiin apuun ja tykistö antoi tukea.

Tarvasjoen komppania oli linjassa puoleenyöhön asti, jolloin Kosken komppania otti linjat heiltä. Näin komppania pääsi muutamaksi tunniksi pois asemista, leiriytyen teltoihin välittömästi linjojen taakse.

Näin päättyi tuokin perjantai. Ilmassa oli jo talven tulemisen tuntua. Kuu laski hitaasti rataansa Karjalan korpien taakse. Komppanialle päivä oli ollut raskas. Kaatunut oli seitsemän miestä ja haavottuneita oli kaksitoista. Takana olivat neljän vuorokauden taistelut Vuohjärvellä ja edessä oli vielä monta raskasta taistelua, ennen kuin hyökkäysvaihe päättyi.

Ennen kaikkea tuo päivä jäi mieleen itsensä uhraavasta aseveljeydestä ja toveruudesta, joka vielä tänäkin päivänä yhdistää veteraaneja. Se antaa myös voimaa kestäämään niitä vaivoja, jotka vain nuortuvat miesten vanheudessa. Tämän sukupolven kunniavelka on auttaa heidän taakkaansa ja erityisesti tänä itsenäisyyspäivänä 70-julavuotena osoittaa kunnioitustamme heille.